

УДК 504.056

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ РІЧКИ РОСЬ*Вікторія Возна***І.П. Кравець**, кандидат технічних наук, доцент
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності,

Стан Росі – проблема всієї нації і потребує негайного вирішення, оскільки річка є джерелом місцевого водозабезпечення населення, що проживає в її зоні. За оцінками вчених, в Україні запасів питної води залишилось лише на 20 років. Річка Рось, в минулому прозора та чиста, нині нагадує загниваючий бульйон. Водосховища зупинили течію річки, через що Рось втратила здатність самоочищатися. Тут запанували зелені водорості, які висмокчують з води кисень і перетворюють її на мертву калюжу. Щоб уникнути забруднення річки необхідно зі свідомістю ставитись до навколишнього середовища, елементарно хоча б не викидати сміття в неї. За допомогою можна покращити екологічний та гідрологічний стан в басейні річки.

Ключові слова: річка, вода, Рось, водосховище, планктон, екологічний стан, профілактичні заходи.

WAYS TO IMPROVE THE ECOLOGICAL CONDITION OF THE ROS RIVER*Viktoriia Vozna***I.P. Kravets**, Candidate of Technical Sciences, Associate Professor
Lviv State University of Life Safety

The state of Rosi is a problem of the whole nation and needs an immediate solution, since the river is a source of local water supply for the population living in its zone. According to scientists, there are only 20 years of drinking water left in Ukraine. The Ros River, once clear and clean, now resembles rotting broth. Reservoirs stopped the flow of the river, due to which Ros lost its ability to self-purify. Green algae have taken over here, which suck oxygen from the water and turn it into a dead puddle. In order to avoid pollution of the river, it is necessary to consciously treat the environment, at least not to throw garbage into it. It can be used to improve the ecological and hydrological conditions in the river basin.

Keywords: river, water, dew, reservoir, plankton, ecological condition, preventive measures.

Рось протікає по землях трьох областей - Вінницької, Київської, Черкаської, через районні центри – Погребище, Володарку, Білу Церкву, Рокитне, Богуслав, Корсунь-Шевченківський. Повна довжина річки – 346 км. Середня глибина річки в середній течії складає 2 м. Іхтіофауна Росі, починаючи

від Дніпра вверх по течії поступово бідніє. Рось входить в двадцятку найбільших рік України. Раніше річка Рось була найчистішою річкою.

В наш час річка поступово замулюється, заростає рослинністю, розмиваються її береги.

Все це відбувається завдяки втручання людини. У багатьох місцях біля річки можна побачити, що береги річки вкриті сміттям, яке роками лежить там.

Сьогодні Рось терпить екологічне лихо. Греблі, водосховища, побудовані на Росі, сильно збільшили площу випаровування. За останні двадцять років запаси води в річці на одного жителя зменшилася у п'ять разів. У майбутньому можемо зіткнутися з проблемою нестачі води. Через нехтування правилами здорового екологічного довілля, річка Рось катастрофічно втратила природну самоочисну здатність, тому вода й має невластиве їй забарвлення.

Характеризуючи розвиток фітопланктону р. Рось, необхідно зауважити, що найбільшій фітопланктон взимку.

Навесні інтенсивність розвитку фітопланктону значно зростає, а у літній період знижується. Переважають зелені водорості, на деяких ділянках вони складають до 80% від чисельності всього фітопланктону.

Зоопланктон р. Рось характеризується відносно бідним видовим складом і якісним розвитком. Для р. Рось характерним є великі швидкості течії від 0,3 – 0,5 до 2,5 – 3,0 м/с і значна мутність.

Підвищена чисельність мікроорганізмів пов'язана з надходженням у річку забруднених господарсько-побутових вод і зливових стоків.

Води р. Рось зазнають фекального забруднення, про це свідчить високий вміст кишкової палички, чисельність якої за період досліджень коливалась у межах 13 – 525 тис. кл/л.

У більшості малих річок басейну р. Рось спостерігається забруднення нафтопродуктами, сполуками нітрогену. Використання населенням фосфатних порошків і відсутність належних очисних споруд призвело до засилля річки синьо-зеленими водоростями.

Кілька причини, що призвели до різкого загострення екологічного стану річки Рось та її приток:

- висока розораність заплав та схилів річкової долини, ярів приярків, байраків (схили більше 5 – 7° не підлягають розораності);
- наявність на берегах річки та її притоках тваринницьких ферм та літніх таборів худоби, а також глиняних та піщаних кар'єрів у річковій долині;
- скидання побутового та іншого сміття у береговій захисній смузі;
- розміщення житлових та господарчих будівель у берегових смугах та на схилах річкової долини;
- надмірний забір води з річки;

- відсутність очисних споруд підприємств та комунальних служб, що скидають стоки в річку.

Для комплексного захисту р. Рось необхідно встановити сучасні заходи очищення і підтримання її чистоти. Необхідно активізувати роботу із збільшення кількості джерел, їх відновлення, паспортизації та облаштування, відведення, заліснення та залуження прибережних захисних смуг, що дасть змогу зменшити випаровування та збільшити стік річок в маловодний період. Потрібно вирішити ряд організаційних, суспільно-масових, технічних заходів для покращення екологічного та гідрологічного стану в басейні р. Рось, а саме:

- створити басейнову раду з управління водними ресурсами р. Рось;
- розробити комплексну програму з охорони та відтворення водних ресурсів р. Рось;

- першочергово провести реконструкцію гідровузла Стеблівської ГЕС, щоб вода на водозабір м. Корсунь-Шевченківський поступала з верхніх, збагачених киснем шарів, а не через турбіни ГЕС, куди потрапляє вода з нижніх шарів, збагачена не киснем, сірководнем;

- провести реконструкцію водних об'єктів із зменшення їх площі з мілководними зонами, що дасть змогу збільшити їх проточність, водообмін та зменшити випаровування. В першу чергу це реконструкція Стеблівського, Володарського, Дибинецького та Щербаківського водосховищ на р. Рось і інших водних об'єктів на її притоках;

- відвести прибережні захисні смуги, привести їх у відповідний стан та проводити систематичний догляд за ними;

- провести реконструкцію водоочисних каналізаційних споруд, та створити водоочисні споруди на зливовій каналізації у м. Біла Церква, Тетіїв, Сквиря, Богуслав, Корсунь-Шевченківський, смт. Володарка, Рокитне;

- регулярно проводити з громадськістю, органами місцевого самоврядування, водокористувачами, роботу по бережливому ставленні до охорони водних ресурсів та їх відтворенню;

- регулярно публікувати в пресі тематичні статті з охорони водних ресурсів та організувати масовий випуск листівок, буклетів тощо.

Допомогти відродити річки України нам може і повинна держава. Для цього потрібно:

- розробити цілісну державну екологічну програму, яка б охоплювала всі сфери діяльності промислових підприємств і сільськогосподарського виробництва;

- розчистити русла річок;

- висаджувати дерева у природній зоні на приватизованих земельних ділянках та створювати рови, які захищали б річки, ставки, водосховища від залучення та потрапляння отрутохімікатів.

Отже, виходячи з вище вказаного можемо зробити висновок, що для того, щоб уникнути забруднення річки насамперед потрібно із свідомістю ставитись до навколишнього середовища (елементарно хоча б не викидати сміття в неї). Активізувати роботу зі збільшення кількості джерел, закликати до їх відновлення. Ряд заходів допоможе покращити екологічний та гідрологічний стан в басейні річки. Але доки відповідальні особи не візьмуться за виконання своїх прямих обов'язків, доки не будуть вкладені в оздоровлення навколишнього середовища необхідні кошти, все залишиться на місці.

Література

1. Біорізноманіття та роль тварин в екосистемах: Матеріали IV Міжнародної наукової конференції. – Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ, 2007. – С. 60-61.
2. Заверуха Н.М., Серебряков В.В., Скиба Ю.А. Основи екології: Навч. посібн. 2-е вид. – К.: Каравела, 2011. – 304 с.
3. Лук'янова Л.Б. Основи екології: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2000. – 327 с.: іл.

References

1. Biodiversity and the role of animals in ecosystems: Proceedings of the 4th International Scientific Conference. - Dnipropetrovsk: Publishing House of DNU, 2007. - P. 60-61.
2. Zaverukha N.M., Serebryakov V.V., Skyba Yu.A. Basics of ecology: Education. manual 2nd edition - K.: Karavela, 2011. - 304 p.
3. Lukyanova L.B. Basics of ecology: Education. manual - K.: Vyshcha shk., 2000. - 327 p.: illustrations.